

Reisverslag 2008 Mauritanië - Senegal Ambulance.

Het is nog vroeg als we de met de boomstam de rivier oversteken die tevens de grens van Mauritanië met Senegal is. Het is nog niet te heet en het windje dat door het peddelen wordt veroorzaakt probeer ik door steeds in de goede richting te bewegen op te vangen. Het is onvoorstelbaar heet en we kijken met groot verlangen uit naar het einde van deze hete periode. Bij elke beweging breekt het zweet je uit, ook als je zo stil mogelijk blijft liggen vormen er zich plasjes in alle kuiltjes van je lijf. Slapen is een luxe omdat het in de nacht nauwelijks afkoelt. De wanden blijven gloeien als radiatoren in de winter.

Als we aan de overkant zijn, staat paard en wagen op ons te wachten. Snel schat ik de mogelijkheden om zelf (met mijn gekneusde voeten) op de kar te komen in. Het gaat niet lukken. Deze kar staat op hoge wielen waarboven geen voetenplankje is, zodat er geen steuntje is om je op af te zetten. Dat mannen een handje helpen is hier niet gebruikelijk, zelfs afkeurenswaardig.

Hoe gaan we dit oplossen? Ik wacht het af.

Ik waag een poging om met een sprong op de kar te belanden, maar mijn pijnlijke voeten verhinderen dat. Hulpeloos blijf ik staan.

Eén van de vrouwen uit een lemen huisje op de hoek heeft mij zien worstelen en komt me te hulp. Ze brengt een oude versleten en kapotte jerrycan, zet hem naast het wiel en vult hem met zand zover als mogelijk is. We ondersteunen de jerrycan met een paar keien zodat ik een opstapje heb. Na twee pogingen en veel gelach lukt het mij op de kar te klimmen, hoe ik er weer af kom zien we later wel.

Na twee uur hobbelen komen we aan bij de gezondheidspost, begroeten de Dokter en zijn familie en stappen in de ambulance die gevuld is met alle zaken die nodig zijn om de medische problemen in het dorp het hoofd te bieden.

Het eerste dorpje, niet meer dan een groep rieten hutjes met een omheining van stekeltakken. Zodra de auto stopt, rent iedereen naar binnen om even later voorzichtig om een hoekje te gluren, nieuwsgierig naar die vreemde tubaak (blanke), die met de dokter is meegekomen.

De mannen lopen naar het geïmproviseerde hek in de afrastering om hun opwachting te maken.

Wij stappen uit, ik blijf een paar passen achter, niet alleen omdat dat gebruikelijk is maar nog een paar stappen extra om de mensen even tijd te geven om te wennen.

Onder de boom wordt een mat uitgerold die als spreekkamer dienst zal doen. Eén van de oudere vrouwen brengt een kalebas met koel drinkwater. De dokter installeert zich op de mat en pakt de nodige hulpmiddelen uit. De bloeddrukmeter, een thermometer, injectienaalden en de stethoscoop.

Eén voor één komen de vrouwen te voorschijn en lopen met een schuine blik naar mij naar de mat. Privacy is er niet, iedereen is veel te nieuwsgierig naar de handelingen van de dokter en naar de diagnose.

De dokter noteert de naam en vraagt naar de leeftijd, meestal wordt deze geschat, in de meeste gebieden in Mauritanië worden tot vandaag de geboortedatum en de sterfdatum nog niet genoteerd. 'Hoe heet is mijn bloed?' vraagt een oude vrouw na het meten van haar bloeddruk. 'Uw bloeddruk is prima,' vertelt de dokter haar. 'Onmogelijk,' zegt ze, 'mijn bloed kookt in deze hitte. Ik heb ook veel te weinig, het verdampt gewoon.' Met

duim en wijsvinger tilt ze haar lege vel op, 'zie je?' zegt ze om haar woorden kracht bij te zetten. 'U moet meer water drinken, maar uw bloeddruk is prima,' herhaalt hij nog een keer. Meewarig schudt ze haar hoofd, 'jongen, ik ben nooit ziek geweest, dus ik weet wel wanneer mijn bloed kookt, en dat,' ze wijst met een priemende vinger naar de dokter, 'moet jij nog leren jongen.'

Andere vrouwen volgen. Verlegen vertellen ze hun problemen. 'De waarheid hierover moet ik maar raden. Zij schamen zich om de werkelijke klachten te vertellen. Tot voor kort kwam hier geen dokter, de afstand naar de gezondheidspost is te ver om te lopen en met de paard en wagen te duur.

Ook bij het volgende dorp zitten groepjes vrouwen en kinderen onder de boom en eten een lokaal soort meloen die spontaan na de regentijd groeit. In hun haast weg te komen rollen de stukken meloen over de zanderige grond. Een kleine jongen draait zich even om en kijkt spijtig naar het verloren stuk lekkernij op de grond, maar rent dan toch de anderen achterna.

Als de kust veilig is komen ze weer te voorschijn en lopen nieuwsgierig naar de mat. De meloenen lijken vergeten.

Enkele kinderen worden ingeënt, de jongetjes geven dapper hun armpje en kijken met een stoere maar ook bange blik naar de dokter. Een meisje slaat op de vlucht, maar wordt opgevangen door haar broertje en teruggebracht naar de dokter. Haar moeder, nog banger, is niet meer te vinden. De "grote broer" ongeveer 9 jaar, houdt haar armpje stevig vast en legt zijn andere hand over haar ogen. Als het leed geleden is, veegt hij met zijn hand haar tranen weg.

In een volgend dorp komt als laatste een moeder met een baby van ongeveer zes weken. Het kindje heeft een bult boven op de fontanel. De huid is dun bijna doorschijnend. Het kindje is erg suffig, ze reageert nauwelijks op de handelingen van de dokter. Een zusje van amper twee kijkt bezorgd over de schouder van de moeder mee en volgt iedere beweging van de dokter. Als de baby door de pijn van het onderzoek toch begint te huilen, blijft de blik van het kleine meisje op de dokter gericht, maar heft haar wijsvinger op in een gebaar van 'mag niet, nee, nee, niet doen.'

De moeder en het kindje gaan mee voor een bezoek aan het ziekenhuis, hopelijk op tijd voor het verwijderen van het gezwel.

Het kleine zusje is het hier niet mee eens en probeert de dokter te schoppen. Als dat niet lukt, bijt ze hem in zijn hand, een duidelijke afdruk achterlatend. Dan loopt ze zonder om te kijken met driftige stappen de hut binnen. Een klein dapper doof meisje.

De laatste patiënt van deze dag is een jonge vrouw van ongeveer 30 jaar. Toen zij 16 jaar was is zij door een slang gebeten. Die beet is verwaarloosd doordat de weg naar het ziekenhuis ver en duur was. Toen zij enorm ziek werd, heeft men haar met paard en wagen naar het ziekenhuis gebracht en is haar been tot de knie geamputeerd. Het Lilianefonds heeft toen haar kunstbeen betaald.

Eenmaal volwassen is ze uit haar kunstbeen gegroeid. Het Lilianefonds vergoedt dan niet meer. Haar kunstbeen is door de plaatselijke timmerman aangepast. Zo heeft zij jaren gelopen.

Toen ik haar tegemoet liep moesten we lachen om mijn en haar gestrompel. Zij liet mij haar been zien waarvan de voet verdwenen is en vervangen door een blok hout. De stomp is omwikkeld met veel (vieze) lappen om de uitgescheurde bovenkant van de prothese aan te passen.

De dokter kan hier niets aan verbeteren; de wonden aan de stomp zullen terugkeren omdat het kunstbeen onbruikbaar is. Er is geen geld, er is geen hulp. Wij besluiten haar toch mee te nemen naar de hoofdstad.

We gaan met haar naar een ons bekend atelier voor kunstledematen. We worden hartelijk begroet door de technische man. 'Zo,' zegt hij tegen mij, 'dit wordt uw derde kunstbeen.' 'Dat hoop ik niet' zeg ik lachend, en begrijp dat hij de twee andere mensen bedoelt voor wie wij een kunstbeen betaald hebben.

'Maar misschien hebt u hier iets voor?' en ik steek mijn beide gekneusde voeten naar voren. 'graag twee echte zwachtels, of beter nog intapen?'

'Jammer, dat heb ik niet voor u, maar aan twee nieuwe "onbreekbare" kunstvoeten kan ik u wel helpen. Dan heb ik weer suiker en thee verdiend voor mijn familie!' Hij schatert het uit en de omstanders ook. Ik lach maar mee.

De mevrouw wordt geroepen en wij lopen mee naar binnen. Hij noteert alle gegevens en omdat zij geen papieren heeft noteert hij maar de gegevens van een "figurant" die tegen betaling snel wordt opgetrommeld.

Hij zegt haar het kunstbeen af te doen. We schrikken van de vieze lappen die eraf komen en worden misselijk van de stank. Hij bekijkt de stomp en zegt: 'In de 20 jaar dat ik dit werk doe heb ik nog nooit een dergelijk vervuilde en ontstoken en kapotte stomp gezien, zo kunnen we geen nieuwe prothese aanmeten.'

We halen ontsmettende zeep, schoonmaakmiddelen voor onze doucheruimte, jodium en gaas voor de wonden en nemen de vrouw mee naar ons huis, daar kan ze baden en de wond reinigen. Ze blijft logeren tot de wonden genezen zijn en de prothese aangemeten kan worden.